

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentligt understödda export- och fartygskrediter samt ränteutjämning, av 8 § b i lagen om statens specialfinansieringsbolag och av 10 § i lagen om statliga exportgarantier

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentligt understödda export- och fartygskrediter samt ränteutjämning, av 8 § b i lagen om statens specialfinansieringsbolag och av 10 § i lagen om statliga exportgarantier (RP 243/2016 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kari Parkkonen, arbets- och näringsministeriet
- verkställande direktör Pauli Heikkilä, Finnvera Abp
- vice verkställande direktör Tapani Pulli, Meyer Turku Oy
- Head of Structured Finance Jari Hänninen, Nokia Oyj
- ledande expert Tommi Toivola, Finlands näringsliv rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om offentligt understödda export- och fartygskrediter samt ränteutjämning, lagen om statens specialfinansieringsbolag och lagen om statliga exportgarantier ändras.

I syfte att främja exporten och trygga exportfinansieringssystemets konkurrenskraft ska Finlands Exportkredit Ab:s maximifullmakt för att bevilja export- och fartygskrediter och maximifullmakten för Finnvera Abp för att bevilja exportgarantier höjas. Avsikten är att främja konkurrenskraften i fråga om finansieringen för finländska företag som exporterar kapitalvaror och på så sätt förbättra företagens möjligheter att få exportprojekt.

Det föreslås också att det till lagen fogas en bestämmelse om att bestämmelser om förutsättningar som ska uppfyllas för att exportfinansierings- och ränteutjämningsverksamhet ska anses främja den ekonomiska utvecklingen i Finland utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande EkUB 28/2016 rd

I syfte att smidiggöra Finnvera Abp:s medelanskaffning och trygga skäliga lånevillkor föreslås det att lagen om statens specialfinansieringsbolag ändras så att det ur statsbudgeten kan beviljas huvudsakligen kortfristigt lån i situationer där finansmarknaden fungerar så att Finnvera Abp inte kan skaffa medel på skäliga villkor.

Lagarna avses träda i kraft senast i december 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

De viktigaste förslagen. Det föreslås att statens specialfinansieringsbolag Finnveras maximifullmakt för att bevilja export- och fartygskrediter höjs från 13 miljarder euro till 22 miljarder euro och att ränteutjämningsfullmakten likaså höjs från 13 miljarder euro till 22 miljarder euro. Dessutom föreslås det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang bli höjt från 19 miljarder euro till 27 miljarder euro och fullmakten för specialrisktagning från 3,5 miljarder euro till 5 miljarder euro. Ur statsbudgeten kan Finnvera Abp beviljas huvudsakligen kortfristigt lån i situationer där finansmarknaden fungerar så att bolaget inte kan skaffa medel på skäliga villkor. Lånebeloppet föreslås uppgå till tre miljarder euro.

Propositionen grundar sig på regeringsprogrammet, där det sägs att beståndsdelarna i exportfinansieringen och finansieringsnivån ska bestämmas så att de är på samma nivå som i de viktigaste konkurrentländerna. För att detta mål ska kunna nås bör statens borgenslimit och exportkredit- och ränteutjämningsfullmakten höjas. Då säkerställs finansieringen för de finländska exportföretagen på OECD-villkor och således likvärdiga konkurrensvillkor med företagen i våra viktigaste referensländer.

Ökad efterfrågan. Staten deltar i allt högre grad i exportfinansieringen utifrån en större efterfrågan. På grund av exportsvårigheterna har regeringen och riksdagen ansett att finansieringen av exportprojekt är viktig, och man har velat trygga exportförutsättningarna. Ekonomiutskottet behandlade ändringar av Finnveras fullmakter senast i våras (EkUB 1/2016 rd—RP 144/2015 rd). Då grundade sig höjningen av fullmakterna på en förväntad ökning av efterfrågan på långfristig exportfinansiering. Efterfrågan har emellertid överträffat prognoserna.

Det finns många orsaker till den oväntat kraftiga ökningen av efterfrågan men en stor orsak är de skärpta reglerna om kreditinstitut och särskilt deras kapitaltäckning och risktagning. De har minskat bankernas möjligheter att erbjuda långfristig exportfinansiering. Den ökade efterfrågan på finansiering från Finnvera har också motiverats särskilt med brist på marknad.

Utifrån de uppgifter utskottet fått anser det att det står klart att den konkurrensutsatta finansmarknaden inte kan tillhandahålla finansiering i tillräckligt stor omfattning, särskilt inte långfristig finansiering av exportprojekt, och att det är svårt att genomföra större exportprojekt om säljaren inte kan skaffa fram pengar för projektet till konkurrenskraftiga villkor. Detta gäller inte enbart Finland utan man kan se tecken på det också i andra länder.

Betänkande EkUB 28/2016 rd

Risker. Utskottet anser att de ändringar som föreslås i propositionen är motiverade men påpekar ändå att också riskerna för eventuella förluster ökar när ansvaren höjs. Till följd av finanskrisen började staten bevilja direkta exportkrediter, till början via statsbudgeten. När verksamheten blev permanent, överfördes den till Finnvera och staten går i borgen för Finnveras medelsanskaffning. På grund av detta framgår förbindelsernas belopp inte längre av budgeten, liksom inte heller det att garanti- och borgensbeloppet har ökat snabbt.

En extra stor risk är att räntenivån kan stiga. Det är svårt att gardera sig mot ränterisken i samband med ränteutjämningen. Å andra sidan bör det noteras att vi hittills har kunnat hantera riskerna och att staten har garderat sig med olika buffertar mot eventuella risker som kan realiseras. Vid en bedömning av statens risker måste man dessutom väga in att också de projekt där risken realiseras som regel även har tillfört samhället inkomster i någon annan form (skatteintäkter, sysselsättning).

Utveckling av exportens stödmekanismer. Ekonomiutskottet fäster uppmärksamhet vid att de sakkunniga var bekymrade över hur man kunde få de små och medelstora företagen att effektivare än i dag använda de offentligt understödda mekanismerna för exportfrämjande. I dag är merparten av exportfinansieringen koncentrerad till en snäv industrisektor vilket delvis beror på att vår exportstruktur som helhet är snäv. Ekonomiutskottet förutsätter att statsrådet lämnar utskottet en utredning om nya exportfinansieringsinstrument där man beaktar de små och medelstora företagens särdrag, enligt vad som sades vid utskottets sakkunnigutfrågning.

Utskottet har fått preliminära slutsatser om utredningen av verksamheten, effektiviteten och riskerna inom systemet för exportfinansiering. Ekonomiutskottet förutsätter i det utlåtande som det hänvisades till tidigare (EkUB 1/2016 rd) att utredningen bland annat beaktar det som Statens revisionsverk säger om finansieringen av exporten i sin berättelse 1/2015.

I utredningen fäster man också delvis uppmärksamhet vid samma saker som ekonomiutskottet i sitt ovannämnda utlåtande. Ekonomiutskottet förutsätter att statsrådet lämnar utskottet en utredning om hur Statens revisionsverks och utredningens åtgärdsförslag har beaktats vid styrningen och övervakningen av specialfinansieringsbolaget.

Den internationella utvecklingen. Alla OECD-länder och länder med växande export har någon form av offentligt understött exportfinansieringssystem. Samhällsekonomin storlek, de medel som finns att tillgå för att finansiera exporten, politiska prioriteringar och de finansiella institutens uppgifter och ställning påverkar ändå exportfinansieringssystemet i landet.

I Finland har man varit snabb att anpassa sig efter behoven inom exportfinansieringen och gjort ändringar i rask takt. Stödfullmakterna har höjts för att bristen på finansiering inte ska utgöra ett hinder för export. Man har uppmuntrat till specialrisktagning vid finansieringen, och när man ser till utfallet av finansieringen hade också möjligheterna till specialrisktagning varit större. I det avseendet har systemet för exportfinansiering varit konkurrenskraftigt, och man har kunnat svara på efterfrågan.

Ekonomiutskottet instämmer med de preliminära slutsatserna i utredningen enligt vilka staten inte i förlängningen kan ha en så stor roll vid exportfinansieringen. Man bör säkerställa att

Betänkande EkUB 28/2016 rd

statens roll inte de facto blir att upprätthålla marknadsbristen. De offentliga aktörernas starka roll som berott på undantagsförhållanden bör kunna tonas ner så att man återgår till den tidigare normala finansieringsvolymen när finansmarknaden normaliseras.

Ekonomiutskottet lägger fortsatt vikt vid att Finland i internationella sammanhang ska arbeta för att exportfinansieringen utvecklas på marknadsmässiga grunder och säkerställer jämlika konkurrensvillkor.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 i proposition RP 243/2016 rd utan ändringar.

Helsingfors 1.12.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen saf
medlem Harry Harkimo saml
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Mika Lintilä cent
medlem Martti Mölsä saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Ville Skinnari sd
medlem Joakim Strand sv
medlem Antero Vartia gröna
ersättare Juhana Vartiainen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.